

СТРАТЕГІЯ ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Напрями освоєння і розвитку туристичних ресурсів України визначаються органами державної влади, органами місцевого самоврядування відповідно до програм розвитку туризму.

Тернопільська область багата на підземні та мінеральні води. Відомі сірководневі води сіл Настасів Тернопільського району і Конопківка Тербовлянського району. Джерела типу "Нафтусі" є в Гусятині, а також у Великому Глибочку Тернопільського району та інші.

Серед оригінальних пам'яток природи Тернопільщини є карстові печери. Найбільше їх у Подністров'ї: в Борщівському районі – Оптимістична (207 км) у селі Королівка; Озерна (114 км) – Стрілківці; Кришталева (22 км) – Нижнє Кривче; у Чортківському – Млинки (25 км) у селі Залісся.

Клімат області – помірно – континентальний, з достатньою кількістю опадів. Кліматичні умови сприятливі для розвитку як літніх та зимових видів відпочинку. Територія відома своїм природно - заповідним фондом 537 одиниць, загальною площею 116898,79 га.

Кількість пам'яток історії та культури за даними на 1 січня 2014 року сягає 5268, з них історії — 2573, монументального мистецтва — 244, археології — 1136, містобудування і архітектури — більше 1315. Серед 176 архітектурних перлин державного значення — ратуша в Бучачі, замки у Бережанах, Збаражі, Тербовлі, костьоли у Тернополі, Микулинцях, дерев'яні церкви XVI-XVIII століть. Рішенням уряду в області впродовж останніх років створено три державних історико-архітектурних заповідники — Збараський, Кременецько-Почаївський і Бережанський. Під покров чудотворних образів Пресвятої Богородиці в Почаєві й Зарваниці з'їжджаються паломники з усіх континентів Землі.

У табл. 1. представлені кількісні дані про найбільш популярні туристичні об'єкти області.

Табл. 1.

Розміщення туристичних об'єктів [9]

Вид	Кількість
Об'єкти паломницького туризму (монастирі, церкви, святі місця)	21
Об'єкти екскурсійного туризму (музеї, архітектурні пам'ятки й історичні місця)	194
Об'єкти екологічного туризму (природні заповідники)	3

Перелічені туристичні ресурси є перспективою для розвитку в області практично всіх видів туризму: пізнавального, подієвого, екологічного, оздоровчого й спортивного, що може задовольнити туристів практично різнобічного спрямування.

Аналіз сучасного стану основних сегментів індустрії туризму Тернопільської області (різних туристичних організацій, закладів розміщення й харчування, транспортної мережі) – дозволить виявити позитивні й негативні сторони розвитку галузі.

У 2013 р. кількість туристів, обслуговуваних суб'єктами туристичної діяльності становить – 13490 осіб, у 2014 році – 9066 осіб, а у 2015 році – 6668 осіб, що становить майже половину обсягу 2013 року (табл. 2.). За останніх десять років максимальну кількість туристів було обслужено у 2003 р., що склало 50257 осіб. Починаючи з 2003 р. простежується чітка тенденція, щодо зниження кількості туристів в області у 2004 р. на 24,75%, у 2005 р. на 2,70%, у 2010 р. на 7,6%. Якщо, порівнювати з даними по Україні то власне 2003 р. характерні теж високі показники туристичної активності у порівнянні з попередніми роками, але роком максимальної активності є 2007 р. 2,8 млн осіб.

Незважаючи на позитивні передумови розвитку туризму у Тернопільській області невирішеними залишається низка проблем: - незадовільний стан туристичних об'єктів; - нерозвиненість мережі туристичних інформаційних центрів; - відсутність просування бренду Тернопільщини як туристично-

рекреаційного регіону; - недостатність економічних стимулів для розвитку екотуризму області. Ці висновки підтверджуються даними про кількість туристів, обслуговуваних суб'єктами туристичної діяльності (табл. 2.)

Табл. 2.

Туристичні потоки [8]

Роки	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014
Кількість туристів, обслуговуваних суб'єктами туристичної діяльності	24343	236798	19949	14164	12320	13490	9066
у т.ч.							
іноземні туристи	797	805	521	6	8	3	2
туристи – громадяни України, які виїжджали за кордон	4347	3618	6039	51039	6035	7927	4691
внутрішні туристи	19199	32375	13389	9061	6283	5561	4375
Кількість екскурсантів	10238	21367	13719	5789	4705	3268	1371

Перелічені параметри не мають чіткої сформованої тенденції щодо до зниження, чи до підвищення. Отже, вплив туризму на економіку області є нечітко визначеним, оскільки в загальній кількості спожитих у певному періоді товарів та послуг неможливо відокремити ту їх частку, що припадає на споживання туристів та забезпечується лише завдяки туристичній діяльності й залежить від грошових витрат туриста.

Основними напрямками виїзду жителів Тернопільської області з туристичними цілями є Туреччина, Єгипет, Польща, Чеська Республіка, Угорщина, Болгарія.

Отже, зниження в'їзного потоку іноземних громадян не є загальною по Україні, носить лише регіональний характер щодо області.

Доходи туристичної індустрії в основному зосереджені у діяльності туристичних фірм, готелів, санаторіїв, баз відпочинку, закладів культури.

У 2014 р. на території Тернопільської області функціонувало 74 підприємства, що надавали послуги з організації подорожувальних.

Що стосується видів туристичних послуг як складових частин туристичного продукту, то, з нашої точки зору, немає значення, які саме туристичні послуги мають включатися до його складу. Визначальним у цьому випадку є не вид, а кількість реалізованих чи запропонованих до реалізації туристичних послуг. У разі реалізації туристу не менше ніж двох туристичних послуг, можна говорити про реалізацію туристичного продукту.

У Тернопільській області у 2014 р налічується готелів та інших місць для тимчасового проживання – 37. Найбільш поширеним в області є інші місця для тимчасового проживання – 18 (48,66%), готелі – 16 (43,24%), молодіжні бази – 2 (5,4%), мотелів – 1(2,7%).

Екологічно чиста природа Тернопільської області є стимулом для розвитку санаторно – курортної бази. У 2014 р. налічується 18 санаторно – курортних закладів та закладів відпочинку, із них 10 санаторіїв (5 – дитячих), 5 санаторії – профілакторії, 3 бази відпочинку та інші заклади.

Ступінь розвитку транспортної інфраструктури досить сильно впливає на туристичну привабливість регіону. Рівень її розвитку в області достатній.

Необхідність розвитку туризму в Тернопільській області викликана у першу чергу низькою продуктивністю потужністю регіону. Обласна влада досить активно займається проблемою розвитку туризму. У листопаді 1997 р. було затверджено Програму розвитку туризму в Тернопільській області на 1997 – 2005 роки. Однак через інфляційні та дестабілізуючі чинники в економіці держави вона практично не виконувалася. Поки, що рано робити висновки про виконання Програми розвитку туризму в Тернопільській області на 2001 – 2010 роки.

Висновки. Проведений аналіз свідчить про дію ряду негативних явищ, що спостерігалися за цей період, а саме:

1. Розбіжність зусиль щодо розвитку внутрішнього туризму, відсутністю зацікавленості до застосування економічних механізмів керування.
2. Повільна й не зовсім вірна методика організації спільних і змішаних підприємств за участю зарубіжних інвесторів.
3. Політична й економічна нестабільність у країні.